

JURISPRUDENȚA CURȚII ÎN MATERIA PROTECȚIEI MEDIULUI

EUROQUOD – A VIII-A CONFERINȚĂ

Alba Iulia, 16 octombrie 2015

Dr. Richard Himmer

*Referent – Cabinetul Doamnei judecator Camelia Toader
– Curtea de Justiție a Uniunii Europene*

„Nimeni sa nu aibă nicio treabă, nici pădurea să n-o taie, nici să vâneze, nici sa prindă peștele (...) pe cine-l vor prinde tăind în pădure să aibă a-i lua carul cu boi și pe cine-l va găsi prinzând pește să fie tărie cu această carte a noastră a prinde pe acel om și a-i lua tot ce va fi asupra lui.”

Ștefan Tomșa, 1621

Mit Gott!
SYLVICULTURA OECONOMICA,

Oder
Hauswirthliche Nachricht und Naturmäßige

Anweisung

Zur

Wider den Baum-Mangel

Nebst

Gründlicher Darstellung

Wie zu förderst durch Göttliches Benedeyen dem allenthalben und insgemein einreißenden

Grossen Holz-Mangel

Bermittelst Sae-, Pflanz- und Besezung vielerhand Bäume zu prospiciren/
auch also durch Anflug und Wiederwachs des so wohl guten und schleunig anwachsend, als andern gewächsig
und nützlichen Holzes, ganz öde und abgetriebene Holz-Ländereyen, Plätze und Orte widerum Holzreich, nützlich und brauchbar zu
machen; Besorab von Saam-Bäumen und wie der wilde Baum-Saamen zu sammeln, der Grund und Boden zum Säen zuzu-
richten, solche Saat zu bewerkstelligen, auch der junge Anflug und Wiederwachs zubewachen. Daneben das sogenannte lebendige,
oder Schlag-an Ober- und Unter-Holz aufzubringen und zu vermehren, welchen beigesügt die Arten des Tangel- und Laub-Holzes,
welchs deren Eigenschaften und was besagtes Holz für Saamen trage, auch wie man mit fremden Baum-Bewachsen sich zu
verhalten, ferner wie das Holz zu sälen, zu verkohlen, zu äschen und sonst zu nutzen.

Alles zu nothdürfftiger Verforung des Haus-, Bau-, Bran-, Berg- und Schmeltz-Wesens/
und wie eine immerwährende Holz-Nutzung Land und Leuten/ auch jedem Haus-Wirthe zuunschätzbaren großen
Aufnehmen/ pfeglich und füglich zu erziehen und einzuführen.

Worbey zugleich eine gründliche Nachricht von den in Churfst. Sächs. Landen

Befundenen Turff

Dessen Natürliche Beschaffenheit/ grossen Nutzen/ Gebrauch und nützlichen Verkohlung.

Aus Liebe zu Beförderung des algemeinen Bestens beschrieben

Von

Hannß Carl von Carlowitz

Königl. Pohl. und Churfst. Sächs. Cammer-Rath/ und Ober-Berg-Hauptmann.

„De aceea, marea artă, marea știință, marea străduință și marea urzeală ale acestei țări vor consta în a vedea cum se poate ajunge la o conservare și la o cultivare a lemnului care să permită o utilizare continuă și durabilă. Deoarece acesta e un lucru de care nu ne putem dispensa, un lucru fără de care o țară nu poate să continue în existența ei.”

*Hans Carl v. Carlowitz, Sylvicultura oeconomica,
Leipzig 1713, p. 105*

an Holz und Kohlen dieselbe gut zu machen ; Wird derhalben die
größte Kunst/Wissenschaft/Fleiß/ und Einrichtung hiesiger Lande
darinnen beruhen / wie eine sothane Conservation und Anbau des
Holzes anzustellen / daß es eine continuirliche beständige und nach-
haltende Nutzung gebe / weilm es eine unentberliche Sache ist / ohne
welche

Protecția mediului – dreptul primar

TITLUL XX

MEDIUL

Articolul 191

(ex-articolul 174 TCE)

(1) Politica Uniunii în domeniul mediului contribuie la următoarele obiective:

- conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului;
- ocrotirea sănătății persoanelor;
- utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale;
- promovarea pe plan internațional a unor măsuri destinate să contracareze problemele de mediu la scară regională sau mondială și în special lupta împotriva schimbărilor climatice.

Protecția mediului – dreptul primar

(2) Politica Uniunii în domeniul mediului urmărește un nivel ridicat de protecție, ținând seama de diversitatea situațiilor din diferitele regiuni ale Uniunii. Aceasta se bazează pe principiile precauției și acțiunii preventive, pe principiul remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor provocate mediului și pe principiul „poluatorul plătește”.

În acest context, măsurile de armonizare care răspund cerințelor în domeniul protecției mediului presupun, în cazurile adecvate, o clauză de salvagardare care autorizează statele membre să ia, din motive de protecție a mediului fără caracter economic, măsuri provizorii supuse unei proceduri de control din partea Uniunii.

(3) În elaborarea politicii sale în domeniul mediului, Uniunea ține seama de:

- datele științifice și tehnice disponibile;
- condițiile de mediu din diferitele regiuni ale Uniunii;
- avantajele și costurile care pot rezulta din acțiune sau din inacțiune;
- dezvoltarea economică și socială a Uniunii în ansamblul său și de dezvoltarea echilibrată a regiunilor sale.

Protecția mediului – dreptul primar

(4) În cadrul competențelor lor, Uniunea și statele membre cooperează cu țările terțe și cu organizațiile internaționale competente. Condițiile cooperării Uniunii pot face obiectul unor acorduri între aceasta și terțele părți în cauză.

Paragraful precedent nu aduce atingere competenței statelor membre de a negocia în cadrul organismelor internaționale și de a încheia acorduri internaționale.

Protecția mediului – dreptul primar

Articolul 192

(ex-articolul 175 TCE)

(1) Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor, decid cu privire la acțiunile pe care Uniunea urmează să le întreprindă în vederea realizării obiectivelor menționate la articolul 191.

[...]

Protecția mediului – dreptul primar

Articolul 193

(ex-articolul 176 TCE)

Măsurile de protecție adoptate în temeiul articolului 192 nu pot împiedica nici un stat membru să mențină sau să stabilească măsuri de protecție mai stricte. Aceste măsuri trebuie să fie compatibile cu tratatele. Acestea sunt notificate Comisiei.

Dreptul secundar – Răspunderea pentru mediul înconjurător

Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului (JO 2004, L 143/56; ed. spec. 15/ vol. 11/ 168)

- **C-378/08 - ERG și alții** - Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 9 martie 2010.
- **C-379/08 - ERG și alții** - Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 9 martie 2010.
- **C-534/13 - Fipa Group și alții** - Hotărârea Curții (camera a treia) din 4 martie 2015.

Cauza C-534/13, Fipa ș.a.

Directiva 2004/35/CE – Articolul 1

Obiectiv

Prezenta directivă are ca obiect stabilirea unui cadru de răspundere pentru daunele aduse mediului întemeiat pe principiul „poluatorul plătește”, pentru a preveni și a repara daunele aduse mediului.

Cauza C-534/13, Fipa ș.a.

Directiva 2004/35/CE – Articolul 8

(3) Un **operator nu este obligat să suporte costul** acțiunilor de prevenire sau de reparare întreprinse în temeiul prezentei directive, în cazul în care poate demonstra că dauna adusă mediului sau amenințarea iminentă de producere a acesteia:

(a) **a fost cauzată de un terț**, în pofida aplicării măsurilor de securitate corespunzătoare sau

(b) a rezultat din respectarea unui ordin sau a unei **instrucțiuni provenind de la o autoritate** publică, altul (alta) decât un ordin sau o instrucțiune dat(ă) ca urmare a unei emisii sau a unui incident cauzat de activitățile proprii ale operatorului.

În aceste cazuri, statele membre iau măsurile necesare pentru a permite operatorului să-și recupereze costurile.

Cauza C-534/13, Fipa ș.a.

Directiva 2004/35/CE – Considerentul 13

Nu toate formele de daune aduse mediului pot fi reparate prin intermediul unui regim de răspundere. Pentru ca acesta să funcționeze, este nevoie de **unul sau mai mulți poluatori identificabili**, dauna ar trebui să fie concretă și cuantificabilă și ar trebui stabilită o legătură de cauzalitate între daună și poluatorul sau poluatorii identificați. Răspunderea nu constituie, prin urmare, un instrument adecvat pentru poluarea cu caracter extins și difuz, în cazul căreia este imposibil să se stabilească o legătură între efectele negative asupra mediului și acțiunile sau lipsa acțiunilor anumitor actori individuali.

Cauza C-534/13, Fipa ș.a.

Directiva 2004/35/CE – Considerentul 24

Este necesar să se garanteze existența unor mijloace eficiente de punere în aplicare și de executare, asigurând o protecție adecvată a **intereselor legitime ale operatorilor în cauză**, precum și ale **altor părți interesate**. Autoritățile competente trebuie să fie responsabile de sarcinile specifice care implică discreție administrativă corespunzătoare, în special în ceea ce privește evaluarea importanței daunelor și determinarea măsurilor de reparare ce ar trebui întreprinse.

Cauza C-534/13, Fipa ș.a.

Directiva 2004/35/CE - Articolul 3 - **Domeniul de aplicare**

(1) Prezenta directivă se aplică:

(a) daunelor aduse mediului, prin exercitarea uneia dintre activitățile profesionale enumerate în anexa III, și oricărei amenințări iminente de producere a unor asemenea daune care este determinată de una dintre aceste activități;

(b) daunelor aduse speciilor și habitatelor naturale protejate prin exercitarea uneia dintre activitățile profesionale, altele decât cele enumerate în anexa III, și oricărei amenințări iminente de producere a unor asemenea daune determinate de una dintre aceste activități, în cazul în care operatorul a comis o eroare sau o neglijență. [...]

Cauza C-534/13, Fipa ș.a.

Directiva 2004/35/CE - Articolul 17 - **Aplicarea în timp**

Prezenta directivă nu se aplică:

- daunelor cauzate de o emisie, un eveniment sau un incident survenite înainte de **data** prevăzută la articolul 19 alineatul (1);
- daunelor cauzate de o emisie, un eveniment sau un incident survenite după **data** prevăzută la articolul 19 alineatul (1), în cazul în care acestea rezultă dintr-o activitate specifică care a avut loc și s-a terminat înainte de data respectivă;
- daunelor, în cazul în care au trecut peste **treizeci de ani de la emisia, evenimentul sau incidentul care le-au cauzat.**

Cauza C-534/13, Fipa ș.a.

Directiva 2004/35/CE - Articolul 19 - **Punerea în aplicare**

(1) Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la **30 aprilie 2007**. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la aceasta.

[...]

Dreptul secundar – - Gestionarea deșeurilor

- *[Directiva 75/442/CEE - Directiva Consiliului din 15 iulie 1975 privind deșeurile (JO 1975, L 194/ 39) – abrogată prin dir. 2006/12]*
- Directiva 91/689/CEE – Directiva Consiliului din 12 decembrie 1991 privind deșeurile periculoase (JO 1991, L 377/20; ed. spec. 15/vol. 2/ 91)
- Directiva 1999/31/CE A CONSILIULUI din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșeuri (JO 1999, L 182/1; ed. spec. 15/vol. 5/94)
- Directiva 2006/12/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind deșeurile (JO 2006, L 114/09, ed. spec.vol. 16//45)

Dreptul secundar – Gestionarea deșeurilor - Jurisprudență

- **C-196/13 – Comisia/ Italia** - Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 2 decembrie 2014
- **C-653/13 – Comisia /Italia (numai in FR/IT)** - Hotărârea Curții (camera a treia) din 16 iulie 2015
- **C-140/14 - Comisia/Slovenia** - Hotărârea Curții (camera a treia) din 16 iulie 2015
- **C-145/14 - Comisia/Bulgaria** - Hotărârea Curții (camera a treia) din 16 iulie 2015

Dreptul secundar – Autorizații de plan/ Evaluarea planurilor/ Accesul la informații despre mediu

- Directiva 85/337/CEE a Consiliului din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (JO 1985 L 175/40; modificată prin Di. 97/11CE - JO 1997 L 73/5)
- Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului (JO 2001, L 197/30, ed. spec. 15/vol. 7/135)
- Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO 2000 L 327/1, ed. spec, 15/vol. 6/ 193)
- Directiva 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu și de abrogare a Directivei 90/313/CEE a Consiliului (JO 2003, L41/26, ed. spec. 15/vol.9/200)

Dreptul secundar - jurisprudența

- **C-105/09 si C-110/09 - Terre wallonne și Inter-Environnement Wallonie**
- Hotărârea Curții (camera a patra) din 17 iunie 2010
- **C-378/09 - Comisia/Republica Cehă** - Hotărârea Curții (camera a opta)
din 10 iunie 2010
- **C-524/09 - Ville de Lyon** - Hotărârea Curții (camera a patra) din 22
decembrie 2010
- **C-35/10 - Comisia/Franța** - Hotărârea Curții (camera a opta) din 29 iulie
2010
- **C-474/10 - Seaport (NI) și alții** - Hotărârea Curții (camera a patra) din 20
octombrie 2011
- **C-567/10 - Inter-Environnement Bruxelles și alții** - Hotărârea Curții
(camera a patra) din 22 martie 2012
- **C-41/11 - Inter-Environnement Wallonie și Terre wallonne** - Hotărârea
Curții (Marea Cameră) din 28 februarie 2012
- **C-461/13 – Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland eV –**
Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 1 iulie 2015

Cauza
C-461/13

Bund
Naturschutz

Cauza C-461/13 Bund Naturschutz

Directiva 2000/60 Articolul 4 - **Obiective de mediu**

- „(1) La punerea în aplicare a programelor de măsuri prevăzute în planul de gestionare a districtului hidrografic:
- (a) în ceea ce privește apele de suprafață
 - (i) statele membre pun în aplicare măsurile necesare pentru a preveni **deteriorarea stării tuturor corpurilor de apă de suprafață**, [...]
 - (ii) statele membre protejează, îmbunătățesc și refac toate corpurile de apă de suprafață, sub rezerva aplicării punctului (iii) în ceea ce privește corpurile de apă artificiale și corpurile de apă puternic modificate cu scopul de a obține o stare bună a apelor de suprafață în termen de cel mult 15 ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive [...]

Cauza C-461/13 Bund Naturschutz

Directiva 2000/60 - Articolul 2 - **Definiții**

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

17. «starea unei ape de suprafață»: este expresia generală a stării unui corp de apă de suprafață, determinată **pe baza celei mai nefavorabile valori a stării sale ecologice și chimice**

Cauza C-461/13 Bund Naturschutz

Directiva 2000/60 Articolul 4 - **Obiective de mediu** - *urmare*

(iii) statele membre protejează și îmbunătățesc toate corpurile de apă artificiale și corpurile de apă puternic modificate cu scopul de a obține un potențial ecologic bun și o stare chimică bună pentru apele de suprafață în termen de cel mult 15 ani de la data intrării în vigoare a prezentei directive, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în anexa V, sub rezerva aplicării prelungirilor determinate în conformitate cu alineatul (4) și a aplicării alineatelor (5), (6) și (7), fără a aduce atingere alineatului (8);

Cauza C-461/13 Bund Naturschutz

Directiva 2000/60 – Articolul 4 alineatul 7

Statele membre **nu încalcă dispozițiile prezentei directive** în cazul în care:

- **nu reușesc să obțină o stare bună** a apelor subterane, o stare ecologică bună sau, acolo unde este cazul, un potențial ecologic bun sau nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de suprafață sau subterană ca urmare a unor noi modificări ale caracteristicilor fizice ale corpului de apă de suprafață sau a schimbării nivelului corpurilor de apă subterană sau
- nu reușesc să prevină deteriorarea stării unui corp de apă de la foarte bună la bună, ca urmare a desfășurării unor noi activități de dezvoltare umană durabilă

și sunt îndeplinite următoarele condiții:

Cauza C-461/13 Bund Naturschutz

- (a) sunt luate **toate măsurile practice** pentru a atenua impactul ~~negativ asupra stării corpului de apă;~~
- (b) **motivele** pentru modificările sau schimbările respective sunt indicate și motivate explicit în planul de gestionare a districtului hidrografic, solicitat în temeiul articolului 13, iar obiectivele sunt revizuite la fiecare șase ani;
- (c) motivele care stau la baza acestor modificări sau schimbări sunt de **interes public major** și/sau beneficiile pe care realizarea obiectivelor enunțate la alineatul (1) le aduce mediului și societății sunt mai mici decât beneficiile noilor modificări sau schimbări pentru sănătatea umană, menținerea securității umane sau pentru dezvoltarea durabilă și
- (d) din motive de **fezabilitate tehnică** sau de **costuri disproporționate**, obiectivele benefice urmărite prin modificările sau schimbările aduse corpului de apă nu pot fi realizate prin alte mijloace care să constituie o opțiune mult mai bună din punct de vedere ecologic.

Vă mulțumesc pentru atenție